

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності фінанси, банківська справа та страхування
за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»
на тему: «**ФІСКАЛЬНІ НАСЛІДКИ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ**»

Виконавець:

Студент 6 курсу, 8М гр. ЦЗВФН

Фучеджі А. Д.

/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Слатвінська М. О.

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ НА ФІСКАЛЬНУ ПОЛІТИКУ.	6
1.1 Зміст, структура, причини виникнення та специфіка розвитку тіньової економіки.	6
1.2. Сутність податкового механізму як ключового інструменту впливу на процес тінізації економіки.....	14
1.3. Теоретико-методичне підґрунтя формування податкових розривів в економіці	21
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ФІСКАЛЬНІ НАСЛІДКИ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ.....	34
2.1. Оцінка сучасного стану та масштабу тінізації економіки в Україні.	34
2.2. Формування податкових розривів як наслідок асинхронізації результатів зовнішньоекономічної діяльності країни	41
2.3. Вітчизняна практика застосування податкових інструментів з метою подолання тінізації економіки.	56
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ЗНИЖЕННЯ ТІНЬОВОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ: ФІСКАЛЬНІ АСПЕКТИ.....	68
3.1. Зарубіжний досвід застосування фіскальних механізмів зниження тіньової економіки.	68
3.2. Напрямки реформування фіскальної політики в контексті детінізації національної економіки	79
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	93
ДОДАТКИ.....	104

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах посилення глобалізації та цифровізації економіки загострюється проблема її тінізації. Вона є однією з базових загроз національній та фінансовій безпеці держави і чинить деструктивний вплив на економіку в цілому. Проблема існування тіньової економіки України з кожним роком лише поглиблюється, а частка тіньового сектору вже перевищує критичну норму. Враховуючи масштаби даної проблеми та тісний взаємозв'язок неофіційної економіки та податкової політики, особливо актуальним є пошук методів детінізації, шляхом формування сприятливого фіскального середовища та мінімізації й нівелювання податкових розривів, інформаційних асиметрій у податковій сфері.

Проблематика дослідження полягає в наявності двостороннього взаємозв'язку між податковою політикою та тіньовою сферою, який спричинений, з одного боку наявністю фіскальних інструментів, за допомогою яких держава регулює стан тіньового сектору, а з другого боку, зворотнім впливом тінізації на фіскальну політику держави, адже наявність прихованої частини ВВП, звужуючи базу надходжень до бюджету, вносить корективи в податкову діяльність країни.

Проблематика фіскального впливу на тінізацію економіки є вельми актуальною, що підтверджується численними напрацюваннями українських та зарубіжних науковців, серед яких: Артус М., Афанасєва А., Варналій З. С., Дітер К., Дрьомін В., Дубровський В., Крисоватий А., Масліченко С., Некрасов В., Слатвінська М.О., Соколовська А, Солоникова В., Сомоева Р., Турчинов О., Чубенко А., Швабій К., Шнайдер Ф., Юринєць В., Юрій С.

Метою дослідження, є виявлення взаємозв'язку між тіньовою економікою та фіскальною політикою, визначення методів посилення податкового регулювання в сфері прихованої економічної діяльності та розробка конкретних шляхів детінізації економіки за допомогою фіскальних

інструментів.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання**:

- розкрити сутність поняття «тіньова економіка» та здійснити дослідження основних причин, наслідків тіньових процесів, методів оцінки рівня тінізації економіки;

- проаналізувати зміст поняття «фіскальний механізм», висвітлити його структуру та дослідити теоретичні аспекти взаємозв'язку між тіньовою економікою та інструментами фіскального механізму;

- дослідити теоретико-методичне підґрунтя формування податкових розривів в економіці;

- провести аналіз стану та динаміки тіньової економіки, чинників впливу на рівень тіньового сегменту в Україні;

- висвітлити формування податкових розривів як наслідку асинхронізації результатів зовнішньоекономічної діяльності країни;

- дослідити процес фіскального регулювання рівня тіньового сегменту економіки України;

- дослідити зарубіжний досвід використання податкових методів для реалізації політики детінізації;

- виявити основні проблеми тіньової економіки України і запропонувати шляхи їхнього вирішення, в контексті вдосконалення фіскального механізму з урахуванням зарубіжного досвіду та особливостей функціонування української податкової системи.

Об'єктом дослідження є процес застосування інструментів фіскальної політики з метою зниження рівня тіньової економіки.

Предмет дослідження – фіскальні наслідки тіньової економіки в Україні.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувалися загальні та спеціальні методи, безпосередньо було використано системний підхід, а також наступні методи пізнання: індукції, дедукції, аналізу, синтезу, методів групувань, порівняння, узагальнення, моделювання та графічного зображення

даних.

Наукова новизна. На базі дослідження теоретичних основ стягнення податків та за допомогою емпіричних методів аналізу було виявлено, що прямолінійний зв'язок між податковим навантаженням та рівнем тіньового сектору економіки відсутній.

Практична значущість отриманих результатів. В процесі дослідження, визначено основні причини поширення тінізації економіки, проведено аналіз використання фіскальних механізмів протидії розвитку тіньового сектору в Україні, виявлено ступінь залежності тіньового ринку від податкової політики країни. Так, як тіньова економіка регулюється, в основному, фіскальними інструментами і фінансується саме за рахунок фондів коштів, які формуються в результаті ухилення від оподаткування, забезпечення детінізації економіки України, в першу чергу, вимагає пошук шляхів вдосконалення податкової політики та покращення фіскального середовища.

Інформаційною базою дослідження є Податковий та Митний кодекси України, статистичні звіти Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, звітність Державної податкової та Державної митної служб України, наукові публікації вітчизняних і зарубіжних вчених, Інтернет ресурси.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, включає 21 рисунок, 4 таблиці, загальний обсяг роботи складає 108 сторінок. Список літератури налічує 115 джерел, які розміщені на 11 сторінках.

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретичних та практичних аспектів тіньової економіки та особливостей її взаємозв'язку з фіскальною політикою дозволило дійти до наступних висновків:

1. В даний час тіньова економіка є предметом значної кількості досліджень, однак за всю історію вивчення цього явища не було сформульовано єдиного загальновизнаного поняття «тіньова економіка». Існують, також, і різні погляди на соціально-економічні наслідки та методи оцінки неофіційної економіки. Суспільна небезпека тіньової економіки призвела до появи різних методів, що застосовуються для розрахунку її розмірів, що володіють своїми перевагами і недоліками і які у загальному можна класифікувати на мікро- та макрометоди. Хоча в теорії і на практиці виділяють і позитивний ефект тіньової економіки, глибший аналіз наслідків тіньової економіки, лише підтвердив той факт, що вона чинить деструктивний вплив на економіку країни.

2. Комплексний погляд на проблему тіньової економіки в Україні вимагає вивчення взаємозв'язку між тіньовою економікою та фіскальною політикою. Так, з одного боку прихована економічна діяльність є причиною бюджетних втрат податкових надходжень, з другого боку, фіскальні органи застосовуючи певні інструменти мають змогу здійснювати регуляторний вплив на неофіційну економіку. Фіскальний механізм включає бюджетний та податковий механізм, за кожним з яких умовно закріплено певний набір інструментів, який забезпечує реалізацію фіскальної політики держави і здійснює вплив на приховану економіку. Таким чином, правильно побудована податкова система здатна протистояти розвитку тіньового сектору, а неефективна фіскальна політика на оборот, може лише поглибити проблему тінізації економіки.

3. Встановлено, що формування систематичних розривів зумовлене існування налагоджених та постійно діючих схем приховування своїх доходів. Так, на сьогоднішній день, найчастіше платники податків застосовують нелегальні схеми ухилення від оподаткування щодо наступних платежів: 1.ПДВ: фіктивне

підприємництво, реалізація товарів без відображення в деклараціях, здійснення діяльності з відображенням її як такої, що звільнена від оподаткування. 2. Податок на прибуток підприємств: створення фіктивних підприємств, у яких офіційно на балансі відсутні активи, здійснення підприємницької діяльності без реєстрації, маніпулювання групою по сплаті єдиного податку, завищення/заниження вартості товарів. 3. ПДФО: неофіційне працевлаштування, фіктивна зайнятість, реєстрація працівників як фізичних осіб-підприємців, часткове декларування заробітної плати, тощо. 4. Митні платежі: навмисне завищення (заниження) митної вартості товарів, нелегальне перевезення товарів через кордон, тощо. За оцінками експертів застосування даних схем призводить до значних втрат державного бюджету

4. За різними оцінками, рівень тіньової економіки в Україні становить від 33% до 48% (за старою методологією) та від 29% до 36% (за новою методологією) і проблема тінізації досі залишається однією з найголовніших в країні. Аналіз динаміки тіньового сектору за останні 11 років дозволив відслідкувати вплив тих чи інших факторів на функціонування нелегальної економіки в Україні. Дослідження виявило обернений взаємозв'язок між рівнем тінізації і обсягами ВВП, а аналіз прихованої економіки України за видами економічної діяльності, дозволив виявити позитивні тенденції зниження рівня прихованого сектора за останні роки у всіх галузях, крім фінансової.

В результаті дослідження було виявлено основні фіскальні причини масового ухилення від оподаткування в Україні, які призводять до зростання тіньового сектора економіки. Такими є недосконалість податкового законодавства, податкового контролю, великі можливості для ухилення, відсутність відповідальності за правопорушення, нерівномірне податкове навантаження, складність податкової системи.

- висвітлити формування податкових розривів як наслідку асинхронізації результатів зовнішньоекономічної діяльності країни;

5. Проведене дослідження засвідчило, що обсяг ПР за ПДВ в Україні є одним із найвищих серед аналізованих країн і коливається в межах 39–42 %, в той час як у більшості країн Європейського Союзу він не перевищує 25 %. У контексті

реалізації державної політики детінізації економіки найбільш релевантними інструментами управління ПР за ПДВ є вдосконалення процедури електронного адміністрування ПДВ (унеможливить формування надмірного податкового кредиту та неправомірного бюджетного відшкодування), перегляд переліку податкових пільг за ПДВ, покращання функціонування системи автоматизованого контролю за господарськими операціями та аналізу ризиків.

Під час оцінювання обсягів ПР за експортно-імпортними операціями варто враховувати індекс двосторонньої асинхронності експортно-імпортової діяльності країни, що дозволяє визначити країни-партнери, ризик яких щодо податкової тінізації є високим. Розрахунки цього індексу для країн-партнерів України за 2012 – 2019 рр. засвідчив, що найбільші ознаки тінізації має зовнішньоекономічна діяльність вітчизняних підприємств із партнерами з Азербайджану, Кіпру, Литви, Португалії, Словенії (чим менший індекс, тим більшим є ризик тінізації).

Найбільш податково непрозорими є торговельні відносини з офшорними зонами (Кіпр та Соломонові острови), а також для таких міжнародних партнерств: Кіпр – Туреччина, Кіпр – Японія, Соломонові острови – Австрія, Соломонові острови – Грузія, Кіпр – Грузія. Індекс асинхронності діяльності щодо експорту товарів і послуг з України в такі країни, як Азербайджан, США, Швейцарія, Швеція, Словенія, Португалія, Кіпр, є критичним, що свідчить про застосування інструментів приховування доходів.

6. Більшість податкових реформ проведених в Україні не мали позитивного впливу на стан тіньової економіки. Так, зменшення ставки ЄСВ у 2016 році до 22% не призвело до очікуваної масової детінізації бізнесу і збільшення податкових надходжень, а впровадження пенсійного збору з операцій з валютою лише поглибило проблему чорного валютного ринку в Україні.

Структура тіньової економіки в Україні є неформальною. Основними формами прояву тіньової економіки в Україні є офшорні схеми, сирій імпорт, конвертаційні центри, «скрутки». Тобто всі методи ухилення від оподаткування які реалізуються великими та надвеликими підприємствами. В той же час, порушення податкового законодавства малими підприємствами є причиною

максимум 5% недонаходжень до державного бюджету. Оскільки в Україні податкова система побудована таким чином, що великі платники не потерпають від надмірного податкового навантаження, то з цього зроблено висновок, що основними причинами масового ухилення від оподаткування в Україні є, простота ухилення від сплати податків, корупція в органах державної влади, неефективність податкового контролю, низька вірогідність настання відповідальності за порушення.

7. Дослідження тіньової економіки має не тільки наукове, а й серйозне практичне значення. Питання про масштаби тіньової економіки є визначальним для перспектив розвитку країни. Якщо держава не може утримувати тіньову економіку в рамках прийнятних для громадської безпеки, то це ставить під питання існування самої держави. В ході вивчення проблеми впливу рівня економічного розвитку країн на масштаб їх тіньової економіки не можна не помітити суттєву різницю в розмірах тіньової економіки країн, що належать до однієї групи. Ця тенденція простежується як серед розвинених і країн, що розвиваються, так і серед країн з перехідною економікою, що свідчить про те, що рівень економічного розвитку країни не завжди є визначальним фактором, що впливає на масштаб тіньової економіки.

Впровадження податкових реформ, вимагає дослідження досвіду зарубіжних країн в сфері протидії тіньовій економіці. Варто зауважити, що ефективні реформи в одній країні, можуть не мати жодного ефекту, або ж і негативно позначитись на економіці іншої країни. Тому не варто сліпо переймати зарубіжний досвід, а будувати таку податкову систему, яка була б максимально пристосована до реалій вітчизняної економіки.

В дослідженні світового досвіду боротьби з тіньовим сектором основний акцент зроблено на рівномірний розподіл податкового навантаження, через систему прогресивного оподаткування, виділено й інші законодавчі ініціативи, наприклад податкові лотереї, податкові амністії, автоматизація процесу контролю за податковими накладними, податкові методи контролю за готівковим оборотом в країні.

8. Оскільки тіньова економіка регулюється, в основному, фіскальними інструментами і фінансується саме за рахунок фондів коштів, які формуються в результаті ухилення від оподаткування, забезпечення детінізації економіки України, в першу чергу, вимагає пошук шляхів вдосконалення податкової політики та покращення фіскального середовища.

Реформування податкової системи України повинне бути спрямоване на рівномірний розподіл податкового навантаження, коригування нерівності доходів, забезпечення соціальної справедливості, виявлення податкових правопорушень та боротьбу з ухиленням від оподаткування.

Основними напрямками реформування податкової системи в Україні мають стати:

- впровадження системи прогресивного оподаткування на податок на доходи фізичних осіб;
- прийняття закону про податок на виведений капітал та «нульову декларацію»;
- вдосконалення спрощеної системи оподаткування;
- покращення податкового контролю та посилення відповідальності за порушення податкового законодавства;
- максимальна автоматизація процесів подання звітності, сплати податків, реєстрації підприємця, а також контролю податковими органами.
- налагодження системи обміну фінансовою інформацією, як між внутрішніми відомствами, так і з іншими державами;
- вдосконалення системи трансфертного ціноутворення: чітке визначення процедури моніторингу і контролю ТЦУ та скасування обмежень на обсяг операцій які підлягають контролю.

Таким чином, глибший аналіз тіньової економіки, її взаємозв'язку з фіскальною політикою та вивчення зарубіжного досвіду в цій сфері дозволить побудувати ефективну вітчизняну податкову систему, яка зможе забезпечити розвиток офіційного сектора економіки, зниження рівня прихованого сегмента та протидію негативному впливу тіньової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амбрик Л. П. Вітчизняний та зарубіжний досвід функціонування спрощених систем оподаткування. Інвестиції: практика та досвід. 2015. №15. С. 28–33.
2. Артус М.М. Бюджетна система України : навч. посіб.. К. : Вид-во Європейського університету. 2005. 220 с .
3. Афанасєва А. О. Особливості тіньової економіки різних за рівнем розвитку економіки групах країн. Наукові записки молодих дослідників. 2019. №3. С. 74–82.
4. Баранов С. О. Тіньова економіка : сутність , причини , соціально - економічні наслідки та шляхи подолання в Україні. Вісник НАДУ. 2015. №3. С. 47–54.
5. Баштовой Ю. Трансфертне ціноутворення. РБК-Україна. 2015. URL:<https://daily.rbc.ua/ukr/show/takoe-transfertnoe-tsenoobrazovanie-1443109942.html>.
6. Боташова Л. Х. Виявлення та оцінка тіньової економіки: методологічний аспект. Економіка. Податки. право. 2018. №5. С. 28–37.
7. Бюджет України: Доходи. Ціна держави. URL:<http://www.cost.ua/budget/revenue/#1>.
8. Ванькович Ю. М. Визначення сутності тіньової економіки. Вісник нац. ун-та «Львівська політехніка». 2009. №657. с. 450-456.
9. Варналій З. С. Теоретичні засади детінізації економіки України / З. С. Варналій // Вісник Вінницького політехнічного інституту. - 2014. - № 1. - С. 46–53. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vvpi_2014_1_9
10. В'ячеслав Ч. Фіскальна лотерея або «кешбек» для споживача: що приверне покупця. Економічна правда. 2018. URL:<https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2018/07/3/638186/>
11. Гелюта Д. Особливості податкового контролю в Україні та перспективи залучення зарубіжного досвіду. Науковий блог. Острозька академія. 2015. URL:

<https://naub.oa.edu.ua/2015/osoblyvosti-podatkovoho-kontrolyu-v-ukrajini-ta-perspektyvy-zaluchennya-zarubizhnoho-dosvidu/>.

12. Гомон М. В. Спрощена система оподаткування малого підприємництва. Управління розвитком. 2014. №8. С. 13–15.

13. Давискіба К. В. Податкова культура і проблеми її формування в сучасних умовах. Гроші, фінанси і кредит. 2018. №19. С. 457–463.

14. Дерев'яно А. Податок на виведений капітал: варто чи ні? Економічна правда. 2018. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/11/6/642318/>.

15. Добровольський О. Податок на виведений капітал: за і проти. Вісник МСФЗ. 2018. URL:http://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001491.

16. Дорош В. Ю. Податкова політика держави щодо протидії тіньовій економіці. Економічний форум. 2018. №1. С. 265–269.

17. Доходи та витрати населення за регіонами України. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/ibd/kin/arh_kin_r_u.htm.

18. ДПС прискорює діджиталізацію сервісів, аби підвищити рівень добровільної сплати податків, - Верланов. Дебет-Кредит. 2019. URL:<https://news.dtkr.ua/law/inspections/59164>.

19. Дрьомін В. М. Механізми інституціоналізації тіньової економіки. Наукові праці НУ ОЮА. 2011. С. 351–361.

20. Дубровський В. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні. Інститут соціально-економічної трансформації. 2017. С. 40.

21. Європейська Бізнес Асоціація відзначає поліпшення Податкового індексу в Україні. УНІАН. 2012. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/720692-evropeyska-biznes-asotsiatsiya-vidznachae-polipshennya-podatkovogo-indeksu-v-ukrajini.html>.

22. Жолудь О. Доларизація та чорний ринок валюти в Україні: причини, обсяги, наслідки для економіки та політики. Центр економічної стратегії. 2016. С. 19.

23. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. 2018. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoi-Ekonomiki>.

24. Збір у 2% під час купівлі готівкової валюти втратив силу. finance.ua. 2017. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/392156/zbir-u-2-pid-chas-kupivli-gotivkovoyi-valyuty-vtratyv-sylu>.

25. Зменшення єдиного соціального внеску до 22% не перекрило втрат Пенсійного фонду. УНІАН. 2016. URL: <https://economics.unian.ua/finance/1355795-zmenschennya-edinogo-sotsvnesku-do-22-ne-perekrilo-vtrat-pensiynogo-fondu-ministr-sotspolitiki.html>.

26. Індекс інфляції. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/2019/>.

27. Індекс сприйняття корупції-2018. Transparency International Ukraine. 2018. URL: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/>.

28. Канцур І. Фіскальний механізм: сутність, інструменти та принципи його дії. Світ фінансів. 2015. №4. С. 117–129.

29. Капітальні інвестиції. Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/ibd/kin/arh_kin_r_u.htm.

30. Копитко М. І. Особливості процесі тінзації промислових підприємств. Економіка та управління підприємствами. 2013. №9. С. 102–107.

31. Кубайчук О. О. Тіньова економіка у соціально-економічній сфері. Економіка управління. 2011. №2. С. 129–133.

32. Кузьміна К. Податок на виведений капітал і ТЦ: чого чекати? Вісник МСФЗ. 2018. URL: http://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/FZ001600.

33. Макеєва О. Як боротися з першопричинами тіньової економіки. delo.ua. 2015. URL: <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/kak-borotsja-s-pervoprichinami-tenevoj-ekonomiki-301742/>.

34. Масліченко С.О. Фіскальний механізм у системі державного регулювання : автореф. ... на здоб. наук. ст. к.е.н. К., 2002.

35. Методичні рекомендації розрахунку рівня тіньової економіки: Наказ Мінекономіки України від 18.02.2009 №123. URL:<http://me.gov.ua/LegislativeActs/Detail?lang=uk-UA&id=4bb297a0-c900-404f-8c6f-5f76f18b1503>
36. Миколаєць А. П. / Податковий контроль: теоретичні засади і практика застосування в умовах реформування економіки України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2016. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1073>.
37. Міжнародне оподаткування – 2018. URL: <http://www.bakertilly.ua/news/id1390>
38. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник : у 2 т. – Т. 1. Львів: Світ. 2005. 616 с.
39. Надходження коштів єдиного внеску. Державна фіскальна служба України. URL:<http://sfs.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/nahodjennya-podatviv-i-zboriv--obovyaz/nahodjennya-koshtiv-edinogo-vnesku/>.
40. Офіційний сайт національного банку України. URL : bank.gov.ua
41. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
42. Офіційний сайт Евростат. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/data>
43. Передало Х. С. Боротьба з контрабандою як один із методів забезпечення економічної безпеки держави. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2016. 206-211 с.
44. Пірникоза П. В. Фіскальні та економічні наслідки тіньової економіки. Економіка та держава. 2016. №9. С. 84–88.
45. Показники валютного ринку. Національний банк України – URL:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=7693080.
46. Понижуючий коефіцієнт з ЄСВ у запитаннях-відповідях. Територіальні органи ДФС у Тернопільській області. 2015 URL:<http://tr.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/194211.html>.

47. Рівень безробіття в Україні. Мінфін. 2017. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/>.

48. Рябченко Т. «Нульова декларація»: чи готова Україна. Економічна правда. 2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/08/30/651120/>.

49. Середній клас України: відновити втрачене. finance.ua. 2017. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/410426/serednij-klas-ukrayiny-vidnovyty-vtrachene>.

50. Соболев Р. Эффект лавины: яка економіка податку на виведений капітал. Економічна правда. 2019. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/06/3/648381/>.

51. Солодовникова І.І. Тенденції тінізації української економіки та шляхи її детінізації. Зб. наук. праць МОН України. К.: Академія муніципального управління. 2003. Вип. 12. С. 29-38.

52. Сомоев Р.Г. Общая теория налогов и налогообложения: учеб. пособ. М. : «Издательство ПРИОР». 2000. 176 с.

53. Слатвінська М. О. Бюджетна система України за часи незалежності. Бюджетна система України: проблемні питання: монографія / за заг. ред. В. Г. Баранової. Одеса: Атлант, 2013. 251 с.

54. Слатвінська М. О. Проблеми оподаткування органічної сільськогосподарської продукції. Проблеми фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності в умовах інтеграції України в світову економіку: монографія / за заг. ред. В. В. Немченко. Одеса: Фенікс. 2014. 188 с.

55. Слатвинская М. А. Налоговая реформа в Украине. Налоговая реформа в Украине и республике Беларусь: аналитические исследования: монография / под ред. В. Г. Барановой и др. Харьков: Диса плюс, 2016. 240 с.

56. Slatvinska M. Theoretical aspects of budget and tax regulation. Modern determinants of fiscal policy: local and international dimension: monograph / ed. by A. Krysovatu, A. Gospodarowicz. Wroclaw, 2016. 282 p.

57. Слатвінська М. О. Податкові перетворення в Україні. Трансформаційні процеси у податковій системі України: монографія / за ред. І. С. Волохової. Одеса:

Атлант, 2018. 383 с.

58. Слатвінська М. О. Фіскальна політика: теорія, методологія, практика: монографія. Одеса: Атлант, 2018. 462 с.

59. Слатвинская М. А. , Сментына Н. В. Особенности формирования доходов местных бюджетов Украины. Бизнес-образование в креативной экономике: инструменты, модели, технологии : монография / И.М. Зборина [и др.]. – Пинск : ПолесГУ, 2019. –188 с.

60. Слатвинская М. А., Зверяков М. И. Теоретические основы определения налоговой нагрузки и налогового бремени. Науковий Вісник національного університету державної податкової служби України (економіка, право). 2013. № 1 (60). С. 68–73.

61. Слатвінська М. О. Фіксований сільськогосподарський податок як інструмент стимулювання розвитку підприємництва у сфері сільського господарства. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2013. № 2 (35). С. 25–33.

62. Слатвінська М. О. Критерії оцінки ефективності функціонування альтернативних систем оподаткування. Науковий вісник ОНЕУ. 2014. № 1 (209). С. 66–74.

63. Слатвінська М. О. Методичні підходи до оцінювання соціально-економічного ефекту від застосування спрощеної системи оподаткування. Економіка. Фінанси. Право. 2014. № 3/1. С. 71–74.

64. Слатвінська М. О. Податкове стимулювання інвестиційної діяльності. Економіка. Фінанси. Право. 2016. № 3/1. С. 4–7.

65. Слатвінська М. О. Вплив фіскальної політики на формування доходів місцевих бюджетів України. Науковий вісник ОНЕУ. 2017. № 10 (252). С. 115–139.

66. Слатвінська М. О. Податкові пільги як інструмент реалізації фіскальної політики. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2017. № 12 (74). С. 77–82.

67. Слатвінська М. О. Стимулювання інноваційної діяльності як мейнстрім

розвитку економіки. Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка. 2017. Випуск 27. С. 321–328.

68. Слатвінська М. О. Стратегічні імперативи податкової системи України в контексті її реформування. Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство». 2018. Випуск 14. С. 850–855.

69. Слатвінська М. О. Аналіз фіскальної ефективності та регулюючої ролі податку на додану вартість. Електронний науковий журнал «Приазовський економічний вісник». 2018. № 1 (06). С. 148–153.

70. Слатвінська М. О. Ключові проблеми податкової системи та напрями їх усунення. Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». 2018. № 21. С. 621–625

71. Слатвінська М. О. Фіскальна політика: дискусійність наукових поглядів. Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки». 2018. № 1. С. 53–61.

72. Слатвінська М. О. Податкові домінанти державного бюджету України. Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». 2018. № 23. С. 548–552.

73. Слатвінська М. О. Фіскальна політика України у сфері видатків. Науковий вісник ОНЕУ. 2018. № 6–7 (258–259). С. 159–175.

74. Слатвінська М. О. Методологічний інструментарій дослідження фіскальної політики. Науковий вісник ОНЕУ. 2018. № 10 (262). С. 178–206.

75. Слатвінська М. О. Борговий інструментарій фіскальної політики держави. Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». 2018. № 9–10 (77). С. 176–182.

76. Slatvinska M. Scientific approaches to understanding the concept of «modernization». European Journal of Economics and management. 2017. Issue 4. Volume 3. P. 11–19.

77. Slatvinska M. Features of development and stages of reforming the tax system of Ukraine. European Journal of Economics and management. 2018. Issue 1. Volume 4. P. 34–44.

78. Слатвінська М. О. Модернізація фінансової системи: теоретичні засади.

East European Scientific Journal. 2018. № 2 (30). Part 3. P. 60–66.

79. Слатвінська М. О. Проблеми функціонування позабюджетних обов'язкових цільових фондів в Україні. East European Scientific Journal. 2019. № 1 (41). Part 1. P. 23–31. Slatvinska M. Fiscal policy as a tool of state regulation. European Journal of Economics and management. 2019. Issue 1. Volume 5. P. 327–333.

80. Слатвінська, Гончаренко О. М., Козак О. Актуальні проблеми функціонування та напрями вдосконалення податку на додану вартість в Україні. Науковий вісник ОНЕУ. 2019, № 9-10, с. 113-126

81. Слатвінська М. О. Альтернативні системи оподаткування малого бізнесу: стан, проблеми, перспективи: монографія / М. О. Слатвінська. – Одеса, 2012. – 252 с.

82. Слатвінська М. О., Вдовіна Г. Проблеми та перспективи здійснення митного контролю в Україні Науковий вісник ОНЕУ. 2020. №1-2(274-275). С.37-49.

83. Слатвінська М. О. Науково-методичний підхід до оцінки ефективності функціонування фіскальної системи. Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 40. С.401-409.

84. Слатвінська М. О. Організаційно-інституційне забезпечення реалізації фіскальної політики України. Причорноморські економічні студії. 2020. Вип. 50. Ч. 2. С. 148-154.

85. Слатвінська М. О., Гончаренко О. М. Координація монетарної і фіскальної політик України . Трансформація фінансово-кредитних відносин в умовах цифрової економіки: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 13-14 червня 2019 р.: Одеса: ОНЕУ, 2019. – С. 161-165. http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/34430/1/6_TezyDopov%28Odesa-June2019%29.pdf#page=161

86. Слатвінська М. О., Козак О. В. Податкове стимулювання розвитку підприємництва в Україні. Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених «Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки» 26 березня 2020 р. Глокалізаційні аспекти інноваційного розвитку економіки: збірник

матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (Одеса, 26 березня 2020 р.) [Електронний ресурс]. – Одеса: ОНЕУ, 2020. – 182 с. С 147-151.

87. Слатвінська М. О. Взаємозв'язок цілей, інструментів і результатів реалізації фіскальної політики: виклики сучасності. II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах» 09-10 квітня 2020 року м. Полтава Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 09–10 квітня 2020 року). – Полтава : ПУЕТ, 2020. – 167 с. – 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM). – Текст укр., рос., англ. мовами.

88. Слатвінська М. О. Принципи фіскальної політики України: виклики цифровізації. East European Scientific Journal. 2020. №2(54). Part 6. P.47-53. <https://eesa-journal.com/2020/03/16/vostochno-evropejskij-nauchnyj-zhurnal-54-yanvar-2020/>

89. Slatvinska M. , Kovalenko V. , Sheludko S, Sergeeva O, Kulikova Ye. Monetary regulation in the Economic growth of a state financial and credit activities: problems of theory and practice. 2020 № 3 (34) . P. 71-82. <https://fkd.ubs.edu.ua/index.php/fkd/article/view/2935/3020>

90. Slatvinska M. Principles of fiscal policy of Ukraine: challenges of digital activity. East European Scientific Journal. 2020. №2(54). Part 6. P.47-53.

91. Samofatova, V., Slatvinska M., Rodchenko, I., Lebedieva, V., Mordovets, M., Orlova, V. Management of Innovative Costs of Public Administration Institutions. International Journal of Recent Technology and Engineering. - 2019. - Vol. 8, Iss. 3. - P. 3173-3177.

92. Slatvinska M. , Prokopenko O., Shmorgun L., Kushniruk V., Prokopenko M., Huliaieva L. Internatoinal Journal of Management. 2020. Vol. 11. Iss. 3. P. 122-132.

93. Slatvinska M., Belinska Y., Vodolazska O., Nakonechna H., Ruzhytskyi I., Koliada T. The Model of the Impact of Changes in the National Currency on Key Macroeconomic Indicators in the Face of Uncertainty. International Journal of

Management. 2020. Vol. 11, Iss. 5. P. 908-919.

94. Ташмурадов Т.Т. Міжнародний досвід оподаткування. URL:<http://tozabek.narod.ru/nalogi-mej-opit-nalog.html>

95. Тіньова економіка в Україні: стан, тенденції, шляхи подолання [Текст]: аналіт. Огляд. Київ: Нац. акад. внутр. Справ. 2017. 152 с.

96. Турчинов О. В. Тіньова економіка: теоретичні основи дослідження. К. 1995. 300 с.

97. Хом'як К. А. Методика дослідження рівня тіньової економіки та аналіз її масштабів. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2016. №12. С. 170–173.

98. Черкашин В. Фіскальна лотерея чи «кешбек» для споживача: що привабить покупця. 2018. URL:<https://www.epravda.com.ua/columns/2018/07/3/638186/>.

99. Чубенко А. Національна податкова безпека та перспективи використання досвіду Податкової служби (IRS) Сполучених Штатів Америки для боротьби з тіньовою економікою в Україні. Публічне право. 2017. №1. С. 18–25.

100. Шавло І. А. Корупційні ризики: виявлення та моніторинг в органах державної фіскальної служби України. Економіка: теорія та практика. 2016. №2. С. 46–49.

101. Шевчук С. В. Спрощення системи сплати податків і зборів як новий вектор діалогу податкових органів з платниками податків. Ефективна економіка. 2013. URL:<http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2063>.

102. Шнайдер Ф. приховуючись в тіні. Зростання підпільної економіки. Міжнародний валютний фонд. 2002. С. 19.

103. Який вид податкової амністії потрібен Україні? Інститут економічних досліджень та політичних консультацій в Україні. URL: https://www.beratergruppe-ukraine.de/download/Beraterpapiere/2003/s32_ukr.pdf.

104. Allingham M., Sandmo A. Income tax evasion: A theoretical analysis. Journal of Public Economics. 1972. Vol. 1. P. 323–338

105. Calendar Indicators Markets Forecasts Solutions Login List of Countries by

Personal Income Tax Rate. Treading Economics. 2018.
 URL:<https://tradingeconomics.com/country-list/personal-income-tax-rate?continent=europe>.

106. Doing business 2019. The World Bank Group Flagship Report. 2019. C. 302.

107. Emerging from the shadows The shadow economy to 2025. The Association of Chartered Certified Accountants. 2017. URL:
https://www.accaglobal.com/content/dam/ACCA_Global/Technical/Future/pi-shadow-economy.pdf.

108. Harremi M. A Simple Analysis of the Tax Gap Balkan Region. Mediterranean Journal of Social Sciences. 2014. Vol. 5. No. 19. August. P. 365.

109. Index of Economic Freedom. The Heritage Foundation. 2018. URL:
<https://www.heritage.org/index/explore?view=by-region-country-year>.

110. Maßnahmen zur Bekämpfung der Korruption in den Mitgliedstaaten der EU Reihe Rechtsfragen. URL:
http://www.europarl.europa.eu/workingpapers/juri/101/info_de.htm.

111. Michael E. How the Tax System Can Stimulate and Enforce the Formalization of Business Activities. Governance Global Practice. 2018. URL:
<http://documents.worldbank.org/curated/en/497071522428886160/pdf/WPS8391.pdf>.

112. Murphy R., Petersen H. Minding the tax gap at the heart of macroeconomic policy. London: Coffers.eu Working Paper. 2018

113. Rajul A. Taxing the shadow economy. World Bank Blog. 2019. URL:
<https://blogs.worldbank.org/governance/taxing-shadow-economy>.

114. Shining Light on the Shadow Economy: Opportunities and Threats. OECD. 2017. URL:
<https://www.oecd.org/tax/crime/shining-light-on-the-shadow-economy-opportunities-and-threats.pdf>.

115. World bank. <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>